

3. Kornieiev V. M. (2013). Kvalifikatsiia sotsialnokomunikatsiinoho pidkhotu v nautsi pro sotsialni komunikatsii. *Current issues of mass communication*, 14, pp. 135—139.
4. Melnyk R. (n. d.). Zasobam masovoi informatsii doviriavut dvi tretyny opytanykh. Doslidzhennia Tsentru Razumkova. *Detektor media*. Available at: <https://detector.media/infospace/article/208981/2023-03-15-zasobam-masovoi-informatsii-doviryayut-dvi-tretyny-opytanykh-doslidzhennia-tsentru-razumkova/> [Accessed 01.02.2025].
5. Dobrobut ukrainsiv pid chas viiny: strymani otsinky rivnia shchastia, prote sylne vidchuttia sensu. (2025). *Kyivskyi mizhnarodnyi instytut sotsiologii*. Available at: <https://www.kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=1498&page=1> [Accessed 03.02.2025].
6. Maisternia Mrii. Sotsialnyi pidpriemets Anna. Lviv. (n. d.). *Sait "Navchaitesia z EdEra — kompaniieiu, yaka stvoriue osviti rishennia"*. Available at: <https://www.youtube.com/watch?v=tSHCzIN3-X4> [Accessed 03.02.2025].
7. "Pitsta Veterano" — sotsialna pitseriia, vidkryta veteranom ATO. (n. d.). *Sait "Navchaitesia z EdEra — kompaniieiu, yaka stvoriue osviti rishennia"*. Available at: <https://www.youtube.com/watch?v=FdJwuZdCvjo> [Accessed 03.02.2025].
8. Hromadskyi restoran "Urban Space 100" — pryklad innovatsiynoho sotsialnoho pidpriemstva Yurii Fyliuka. (n. d.). *Sait "Navchaitesia z EdEra — kompaniieiu, yaka stvoriue osviti rishennia"*. Available at: https://www.youtube.com/watch?v=_ipnCSe9PI [Accessed 03.04.2025].
9. Resotsializatsiia kolyshnykh uviaznykh u Brodakh z dosvidu sotsialnoho pidpriemnytstva Ihoria Hnata. (n. d.). *Sait "Navchaitesia z EdEra — kompaniieiu, yaka stvoriue osviti rishennia"*. Available at: https://www.youtube.com/watch?v=Oc-zte8_XZs [Accessed 03.04.2025].
10. "Emaus Oselia" — pidtrymka bezkhatchenkiv. (n. d.). *Sait "Navchaitesia z EdEra — kompaniieiu, yaka stvoriue osviti rishennia"*. Available at: <https://www.youtube.com/watch?v=Or36W3hom5U> [Accessed 03.04.2025].
11. Horban H. M. (2022). Prahmatychnyi aspekt leksychnoho znachennia v suchasnomu movoznavstvi (na materialii publik ryleishnz). *Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho. Seriia: Filolohiia. Zhurnalistyka*, 33 (72), 1 (2), pp. 12—18.
12. Selivanova O. O. (2006). *Suchasna linhivistyka: terminolohichna entsyklopediia*. Poltava: Dovkillia-K.
13. Ostrovska O. M. & Poplavska L. L. (2019). Realizatsiia emotsiinoi ta ekspresyvnoi otsinky v khudozhnomu diskursi. *Zakarpatski filolohichni studii*, 8 (2), pp. 26—30.
14. Rizun V. V. (2021). Sotsialni komunikatsii yak inzhenerne vchennia, abo sotsialni komunikatsii v systemi sotsialnoho inzhynirynhu (sotsialnoi inzhenerii). *Komunikatsiia*, 2, pp. 8—18.

Надійшла до редакції 27.06.2025

АРХІВОЗНАВСТВО

[https://doi.org/10.36273/2076-9555.2025.10\(351\).27-33](https://doi.org/10.36273/2076-9555.2025.10(351).27-33)

УДК 021.61:316.77-049.5](477)(045)

Ігор Саламаха,

кандидат історичних наук, доцент кафедри права
та інформаційної діяльності
Національного лісотехнічного університету України
ig.sal@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0002-4191-5800>

Ірина Денис,

кандидатка історичних наук, доцентка кафедри
психології та соціально-гуманітарних дисциплін
Національного лісотехнічного університету України
idenys15@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0001-9646-2100>

Валентина Новосад,

асистентка кафедри права
та інформаційної діяльності
Національного лісотехнічного університету України
v.novosad@nltu.edu.ua
<https://orcid.org/0009-0004-3473-1036>

Любов Шептицька,

кандидатка історичних наук, доцентка,
завідувачка кафедри права та інформаційної діяльності
Національного лісотехнічного університету України
sheptytska@nltu.edu.ua; shlubov@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0003-3070-0131>

Роль архівних установ у забезпеченні інформаційної безпеки

У статті розглянуто актуальну проблему забезпечення інформаційної безпеки в діяльності архівних установ в умовах цифрової трансформації та гібридних загроз.

Проаналізовано наукові підходи до трактування інформаційної безпеки у сфері архівознавства, схарактеризовано основні функції архівних установ зі збереження, захисту й автентифікації інформаційних ресурсів.

Визначено основні загрози цифровим архівам, серед яких: кібератаки, фальсифікація документів, технічні проблеми, інсайдерські ризики та недосконалість правового регулювання.

Особливу увагу приділено перспективним напрямам інтеграції архівної сфери в національну систему інформаційної безпеки.

Запропоновано комплекс заходів нормативного, організаційного, технологічного й освітнього характеру, реалізація яких сприятиме підвищенню стійкості держави до інформаційних загроз, збереженню історичної пам'яті та формуванню довіри до верифікованої інформації.

Результати дослідження можуть бути використані в подальших студіях з інформаційної політики, архівної справи та національної безпеки.

Ключові слова: бібліотечно-інформаційна діяльність; цифрова бібліотека; безпека доступу в бібліотечному середовищі; інформаційна політика; інформаційні правовідносини; електронний документообіг

Постановка проблеми. У сучасних умовах цифрової трансформації та гібридних загроз питання інформаційної безпеки набуває особливої актуальності. Документні ресурси, що зберігаються в архівних установах, мають не лише історичну, наукову й культурну цінність, а й можуть містити відомості стратегічного значення для національної безпеки. Зростання кіберзагроз, поширення дезінформації, маніпуляція архівними даними в інформаційних війнах потребують посилення ролі архівних установ у системі захисту критичної інформаційної інфраструктури держави.

З огляду на зростання ролі цифрових технологій в архівній справі, слід враховувати, що архіви дедалі частіше виконують бібліотечно-інформаційні функції. У цьому контексті нагальною є проблема безпеки доступу в бібліотечному середовищі, адже й бібліотеки, й архіви працюють із масивами даних, що можуть містити конфіденційні відомості та становити об'єкти правового регулювання. Така паралель актуалізує питання формування цілісної інформаційної політики держави, що передбачає захист прав користувачів і встановлення чітких інформаційних правовідносин між суб'єктами доступу, зберігання та опрацювання документів у цифровому форматі.

Попри важливе значення архівної сфери, наукове осмислення її функцій у контексті інформаційної безпеки залишається недостатнім. Потребують аналізу механізми захисту цифрових архівів, політика доступу до конфіденційної інформації, роль архівістів у формуванні інформаційної культури суспільства та протидії фальсифікаціям історичних даних.

Отже, актуальним є комплексне дослідження ролі архівних установ як складника національної системи інформаційної безпеки, що передбачає міжгалузеву взаємодію з цифровими бібліотеками, зокрема у сфері формування спільних стандартів зберігання, верифікації та правового захисту цифрового контенту.

Аналіз досліджень і публікацій. Проблематику інформаційної безпеки в контексті функціонування архівних установ науковці розглядають переважно в межах досліджень з архівознавства, інформатики, документознавства та національної

безпеки. Зокрема, у працях Д. Василенко та Л. Бутко [1; 2] проаналізовано пріоритетні напрями цифровізації архівної справи, а також нормативно-правове регулювання цього питання. Д. Гурська [3] і Н. Коржик [4] зосереджують увагу на стані, проблемах і перспективах цифрових архівів України. О. Перчук та ін. [5], Л. Чередник та І. Панченко [6] досліджують особливості впровадження цифровізації документообігу в державних установах, зокрема архівах.

У працях закордонних авторів, наприклад D. Donaldson і L. Bell [7], простежуємо підхід до інформаційної безпеки як до багатовимірного явища, де архіви слугують гарантом достовірності, цілісності та доступності інформації. Водночас у багатьох дослідженнях домінує вузький технічний чи правовий підхід, а системне осмислення архівних установ як елементу національної інформаційної безпеки залишається недостатньо розвиненим.

Не вирішені раніше аспекти проблеми, на яких зосереджено увагу в статті:

— брак комплексного підходу до інтеграції архівних установ у національну систему інформаційної безпеки;

— недостатнє вивчення механізмів протидії фальсифікації архівної інформації в умовах інформаційних війн;

— недооцінювання просвітницької та превентивної функцій архівів щодо формування критичного мислення в суспільстві;

— слабка міжвідомча взаємодія між архівними структурами та суб'єктами забезпечення кібербезпеки;

— потреба розроблення уніфікованих стандартів захисту цифрових архівів в умовах зростання кіберзагроз.

Отже, дослідження спрямовано на теоретичне обґрунтування й практичне осмислення ролі архівних установ як суб'єктів забезпечення інформаційної безпеки в сучасному суспільстві.

Мета статті — теоретичне обґрунтування й аналіз ролі архівних установ у забезпеченні інформаційної безпеки в умовах цифрової трансформації суспільства, а також виявлення основних напрямів підвищення їх потенціалу як суб'єктів національної інформаційної безпеки.

Для досягнення мети виконано такі **завдання**:

— проаналізовано сучасні наукові підходи до трактування поняття інформаційної безпеки в контексті архівної справи;

— схарактеризовано функції архівних установ, пов'язані зі збереженням, захистом і достовірністю інформаційних ресурсів;

— визначено основні загрози інформаційній безпеці архівів, зокрема в цифровому середовищі;

— запропоновано шляхи інтеграції архівних установ у національну систему інформаційної безпеки, з урахуванням сучасних викликів.

Виклад основного матеріалу дослідження.

У науковій літературі інформаційну безпеку тра-

диційно розглядають як стан захищеності інформації, її носіїв, систем зберігання, опрацювання й передавання даних від несанкціонованого доступу, модифікації, знищення або використання зі шкідливими намірами. У контексті архівної справи цей термін набуває додаткових змістових нашарувань, адже йдеться не лише про технічний захист даних, а й про збереження їх достовірності, автентичності, цілісності та доступності протягом тривалого часу.

Сучасні наукові підходи до трактування інформаційної безпеки в архівній сфері можна умовно поділити на кілька основних напрямів (табл. 1).

Таблиця 1

Наукові підходи до трактування інформаційної безпеки

Підхід	Особливості
<i>Правовий</i>	Зосереджений на аспектах нормативно-правового регулювання архівної діяльності щодо захисту інформації. Дослідники (наприклад, Д. Василенко та Л. Бутко [1]) наголошують на важливості дотримання державних стандартів, положень ЗУ "Про Національний архівний фонд та архівні установи", а також міжнародних нормативних актів (ISO 15489, GDPR), які регламентують процедури збереження та захисту даних. Особливу увагу приділено правам доступу до інформації, захисту персональних даних і конфіденційної інформації
<i>Техніко-технологічний</i>	Дослідники цього напрямку (Д. Гурська [3], Н. Коржик [4]) приділяють увагу цифровій трансформації архівної справи та пов'язаним із цим загрозам: кібератакам, втраті метаданих, несумісності форматів зберігання, проблемам довготривалого збереження цифрових об'єктів. У цьому контексті інформаційна безпека означає впровадження сучасних інформаційних систем захисту, резервного копіювання, шифрування даних і цифрової ідентифікації
<i>Організаційно-управлінський</i>	Сконцентрований на інформаційній безпеці як результаті ефективного менеджменту ризиків, кадрового забезпечення, системи контролю доступу до архівних документів, а також координації з іншими державними структурами. Дослідники, зокрема О. Перчук, Р. Вовченко, О. Артюх [5], наголошують на важливості системної політики в архівних установах, що охоплює інформаційну культуру працівників, дотримання внутрішніх регламентів та безперервне підвищення кваліфікації персоналу
<i>Культурно-інформаційний</i>	У фокусі цього підходу — роль архівів як інституцій колективної пам'яті та елементів інформаційного суверенітету. Дослідники, зокрема Л. Чередник та І. Панченко [6], наголошують, що збереження правдивої історичної інформації є важливим аспектом протидії фальсифікації історії та деструктивному впливу інформаційних війн

Отже, сучасні наукові підходи до розуміння значення інформаційної безпеки в архівній справі мають міждисциплінарний характер, поєднуючи юридичні, технологічні, управлінські та гуманітарні аспекти.

Архівні установи виконують важливу соціокультурну, наукову та інформаційно-безпекову роль у суспільстві. У контексті забезпечення інформаційної безпеки головними є такі функції:

1. *Збереження документальної спадщини.* Архіви є інституціями, відповідальними за довготривале збереження документів, що мають історичну, правову, культурну та наукову цінність. Це стосується паперових та електронних носіїв інформації.

Архіви забезпечують захист від фізичного знищення, втрати чи псування документів. В умовах цифрової епохи актуальним є створення ре-

зервних копій, перенесення даних на сучасні носії та використання електронних архівів.

2. *Забезпечення достовірності й автентичності документів.* Архіви гарантують, що збережені документи залишаються незмінними та надійними джерелами інформації. Ця мета передбачає:

— дотримання процедур приймання, реєстрації, класифікації та опису документів;

— встановлення джерела походження й авторства;

— збереження метаданих і доказової цінності інформації (особливо щодо цифрових документів).

3. *Захист інформації.* Архівні установи впроваджують системи захисту від несанкціонованого доступу, крадіжок, підроблення й втрат інформації завдяки:

— регламентації режиму доступу до документів (насамперед до тих, що містять персональні дані, державну чи службову таємницю);

— фізичній охороні приміщень і сховищ;

— кіберзахисту електронних архівів (використання сертифікованих систем безпеки, шифрування, електронного цифрового підпису тощо).

4. *Інформаційне забезпечення суспільства та держави.* Архіви надають достовірну інформацію для потреб науки, журналістики, правозастосування, управління, освіти.

Ця функція має вагоме значення для протидії історичним фальсифікаціям, інформаційним маніпуляціям та утвердження правдивого наративу.

Доступ до архівних даних також сприяє прозорості влади й формуванню правової держави.

5. *Експертиза цінності та класифікація документів.* Архівісти визначають, які документи підлягають постійному зберіганню, а які можуть бути знищені після закінчення терміну дії. Це важливо для запобігання накопиченню надлишкових чи малозначущих даних і зосередження ресурсів на збереженні стратегічно важливої інформації.

6. *Превентивна й аналітична функція.* Архіви можуть виконувати завдання аналітичних центрів, які надають експертну оцінку щодо автентичності джерел інформації та історичної контекстуалізації подій. У цьому аспекті вони є елементом інформаційної протидії дезінформації, пропаганді, фальсифікації історичних фактів.

Архівні установи виконують не лише пасивну роль сховищ, а є активними учасниками в системі інформаційної безпеки, зберігаючи стратегічні знання для майбутніх поколінь і забезпечуючи інформаційну стійкість суспільства.

У сучасних умовах архівні установи дедалі активніше переходять до цифрового формату зберігання інформації, що, поряд із численними

перевагами (доступність, швидкість опрацювання, масштабованість), породжує низку нових загроз, які суттєво впливають на стан інформаційної безпеки. Серед основних загроз:

1. *Кіберзагрози та хакерські атаки.* Цифрові архіви стають мішенню для несанкціонованого доступу, злому баз даних, зараження вірусами (зокрема ransomware) чи шкідливим програмним забезпеченням. Мета атак — крадіжка, підміна або знищення архівної інформації, дестабілізація державних структур, викрадення конфіденційних даних.

2. *Фальсифікація чи спотворення архівних даних.* У цифровому середовищі зростає ризик маніпуляцій з архівними документами (зміна метаданих, редагування цифрових копій, створення підробок). Такі дії можуть бути спрямовані на зміну історичної пам'яті, інформаційні диверсії або дискредитацію державних органів.

3. *Втрата чи пошкодження даних через технічні проблеми.* Неналежне обслуговування серверів, брак резервного копіювання, використання застарілого обладнання та програмного забезпечення створюють загрозу:

— безповоротної втрати цінних цифрових документів;

— пошкодження структури даних унаслідок вірусних атак, збою електроживлення або помилок персоналу.

4. *Несанкціонований доступ з боку внутрішніх користувачів (інсайдерські загрози).* Працівники архівів, які мають доступ до інформаційних систем, можуть випадково або навмисно:

— порушити правила зберігання;

— розголосити конфіденційну інформацію;

— копіювати чи видаляти документи без фіксації.

5. *Недосконалість нормативно-правової бази.* Брак чітких протоколів поведінки із цифровими архівами, обмеженість правового регулювання кіберзахисту в архівній сфері, зокрема в умовах трансграничного обігу цифрових даних, створюють загрозу правової невизначеності. Це ускладнює захист авторських прав, обмеження доступу до персональних даних і взаємодію між архівними установами й силовими структурами.

6. *Низький рівень цифрової грамотності персоналу.* Брак фахових навичок у сфері ІТ-безпеки серед працівників архівів спричиняє:

— порушення процедур обліку та резервного збереження даних;

— необережне поведіння з інформаційними системами;

— нездатність оперативно реагувати на загрози.

7. *Застарілі технології та дефіцит фінансування.* Невідповідність технічного забезпечення сучасним стандартам безпеки через хронічне недофінансування обмежує:

— здатність архівів до впровадження захищених систем електронного документообігу;

— підтримку безперебійного функціонування серверів і системи резервного збереження.

8. *Інформаційна війна та гібридні загрози.* У сучасному геополітичному контексті архіви можуть стати об'єктом цілеспрямованих атак у межах інформаційних війн для дискредитації історичних наративів, підміни фактів або знищення архівних джерел, що мають суспільну чи політичну вагу.

Отже, цифровізація архівної справи значно підвищує вимоги до інформаційної безпеки, актуалізуючи потребу розроблення стратегій кіберзахисту, модернізації нормативної бази та підвищення професійної компетентності архівістів у сфері ІТ.

Через стрімкий розвиток цифрових технологій, гібридні загрози й актуалізацію інформаційної безпеки як елементу національної безпеки постає потреба переосмислення ролі архівних установ у цьому процесі. Як зберігачі історичної, правової та культурної пам'яті вони мають бути не лише об'єктами захисту, а й активними суб'єктами в системі протидії інформаційним ризикам. У цьому контексті важливо визначити конкретні шляхи інтеграції архівних установ у загальнодержавну систему інформаційної безпеки з урахуванням сучасних викликів.

Зважаючи на зростання загроз у цифровому середовищі, актуалізується завдання системного введення архівних установ до національного механізму забезпечення інформаційної безпеки. Це потребує комплексних змін на нормативному, організаційному, технологічному й освітньому рівнях. Основні напрями інтеграції:

1. *Нормативно-правовий аспект.* Внесення змін до законодавства України, що регулює архівну справу, з метою впровадження норм кібербезпеки та цифрової автентичності. Узгодження нормативно-правових актів Державної архівної служби з актами Ради національної безпеки і оборони України, Держспецзв'язку, Міністерства цифрової трансформації. Розроблення уніфікованих протоколів з інформаційної безпеки для архівів (на кшталт стандартів ISO/IEC 27001).

2. *Організаційна взаємодія з суб'єктами національної безпеки.* Внесення державних архівів до системи моніторингу кіберзагроз через взаємо-

дію з CERT-UA (урядовий центр реагування на комп'ютерні інциденти). Участь архівних структур у державних стратегіях інформаційної безпеки, особливо в контексті збереження історичної пам'яті та протидії фальсифікації. Створення міжвідомчих робочих груп для координації захисту архівних даних між архівними установами, силовими структурами й інституціями кіберзахисту.

3. *Технологічне оновлення та стандартизація.* Упровадження сучасних систем кіберзахисту (брандмауери, шифрування, багаторівневий контроль доступу, журналювання дій користувачів). Створення державної цифрової архівної платформи з вбудованими механізмами резервного копіювання, антивірусного захисту та збереження метаданих. Застосування технологій блокчейн для гарантування автентичності та незмінності електронних архівних записів.

4. *Кадрове й освітнє забезпечення.* Підготовка фахівців архівної справи з компетентностями у сфері кібербезпеки, цифрового збереження й управління ризиками. Проведення систематичних тренінгів, вебінарів і навчальних курсів для архівістів спільно з профільними державними структурами. Формування в архівній спільноті культури інформаційної безпеки як базової професійної цінності.

5. *Інформаційно-просвітницька діяльність.* Розроблення відкритих інформаційних продуктів (виставок, онлайн-курсів, публікацій), які підвищують стійкість суспільства до маніпуляцій і фейків, ґрунтуючись на автентичних архівних джерелах. Створення публічних електронних ресурсів, які надають суспільству доступ до перевіреної архівної інформації з високим рівнем безпеки.

6. *Науково-аналітична підтримка.* Активізація досліджень з інформаційної безпеки в архівній галузі, створення відповідних міждисциплінарних програм у ЗВО. Формування експертно-консультативних центрів при архівах для моніторингу загроз і розроблення відповідних рекомендацій для державних органів. Інтеграція архівних установ у національну систему інформаційної безпеки дасть змогу не лише ефективніше захищати інформаційні ресурси, а й посилити інформаційну стійкість держави, зберігаючи цілісність історичної пам'яті, правову достовірність і довіру громадян до державних інституцій.

Висновки. В умовах стрімкої цифровізації суспільства та зростання інформаційних загроз архівні установи набувають нової стратегічної ролі — не лише сховищ історичної пам'яті, а й активних суб'єктів національної інформаційної

безпеки. Проаналізовані теоретичні підходи свідчать про потребу комплексного переосмислення функцій архівів у сфері захисту, збереження, достовірності та безпечного доступу до інформаційних ресурсів.

Визначені загрози, зокрема кібератаки, фальсифікація цифрових документів, технічні проблеми, інсайдерські ризики та нормативна неврегульованість, потребують системної відповіді на державному рівні. Для ефективної інтеграції архівних установ у національну систему інформаційної безпеки потрібні правові, організаційні, технологічні й освітні заходи, що охоплюють як

внутрішню модернізацію архівної сфери, так і її взаємодію з іншими структурами державного управління.

Запропоновані у статті напрями інтеграції дають змогу сформувати підґрунтя для підвищення інформаційної стійкості держави, запобігання фальсифікаціям і зміцнення суспільної довіри до достовірних джерел знань.

У подальших дослідженнях доцільно зосередити увагу на розробленні національних стандартів цифрової архівної безпеки та механізмів публічно-приватного партнерства у сфері захисту історико-культурної інформації.

Список бібліографічних посилань

1. Василенко Д. П., Бутко Л. В. Нормативно-правове регулювання процесу цифровізації українського архівного простору. *Вісник Харківської державної академії культури*. 2021. № 60. С. 79—88. DOI: <https://doi.org/10.31516/2410-5333.060.071>.
2. Василенко Д. П., Бутко Л. В. Пріоритетні напрями цифровізації архівної справи. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2021. № 4. С. 32—38.
3. Гурська Д. А. Цифровізація архівів та діловодства в Україні: стан, проблеми та перспективи. *Інформаційні технології і системи в документознавчій сфері*. 2024. Черв. С. 80—83. URL: <https://jitas.donnu.edu.ua/article/view/15940>.
4. Коржик Н. Цифрові архіви України: стан, проблеми, перспективи. *Вісник Книжкової палати*. 2022. № 4. С. 35—39. DOI: 10.36273/2076-9555.2022.4(309).35-39.
5. Перчук О., Вовченко Р., Артюх О. Особливості впровадження цифровізації документообігу в державних установах (на прикладі бібліотек та архівів). *Економіка та суспільство*. 2023. № 53. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-53-70>.
6. Чередник Л., Панченко І. Упровадження новітніх інформаційних технологій у Державному архіві Полтавської області. *Архіви України*. 2023. № 3 (336). С. 74—86.
7. Donaldson D. R., Bell L. Security, Archivists, and Digital Collections. *Journal of Archival Organization*. 2019. 15 (1—2). P. 1—19. DOI: <https://doi.org/10.1080/15332748.2019.1609311>.

Ihor Salamakha,

PhD of Historical Sciences, Associate Professor
of the Department of Law and Information Activities,
Ukrainian National Forestry University

Iryna Denys,

PhD in Historical Sciences, Associate Professor
of the Department of Psychology
and Social Sciences and Humanities,
Ukrainian National Forestry University

Valentyna Novosad,

Assistant of the Department of Law
and Information Activities,
Ukrainian National Forestry University

Lubov Sheptytska,

PhD of Historical Sciences, Associate Professor,
Head of the Department of Law
and Information Activities,
Ukrainian National Forestry University

The role of archival institutions in ensuring information security

The article deals with the topical issue of ensuring information security in the activities of archival institutions in the context of digital transformation and hybrid threats. The scientific approaches to the interpretation of information security in the field of archival studies are analyzed, the key functions of archival institutions in the preservation, protection and authentication of information resources are characterized. The main threats to digital archives are identified, including cyberattacks, falsification of documents, technical failures, insider risks and imperfect legal regulation. Particular attention is paid to promising areas of integration of the archival sphere into the national information security system. The author proposes a set of measures of regulatory, organizational, technological and educational nature, the implementation of which will contribute to increasing the state's resilience to information threats, preserving historical memory and building trust in reliable information. The materials of the article can be used in further research on information policy, archival affairs and national security.

Keywords: library and information activities; digital library; access security in the library environment; information policy; information relations; electronic document management

References

1. Vasylenko D. P. & Butko L. V. (2021). Normatyvno-pravove rehuliuвання protsesu tsyfrovizatsii ukrainskoho arkhivnoho prostoru. *Visnyk Kharkivskoi derzhavnoi akademii kultury*, 60, pp. 79—88. DOI: <https://doi.org/10.31516/2410-5333.060.071>.
2. Vasylenko D. P. & Butko L. V. (2021). Priorytetni napriamky tsyfrovizatsii arkhivnoi spravy. *Bibliotekoznavstvo. Dokumentoznavstvo. Informolohiia*, 4, pp. 32—38.
3. Hurska D. A. (2024). Tsyfrovizatsiia arkhiviv ta dilovodstva v Ukraini: stan, problemy ta perspektyvy. *Informatsiini tekhnolohii i systemy v dokumentoznavchii sferi*, pp. 80—83. Available at: <https://jitas.donnu.edu.ua/article/view/15940>.
4. Korzhyk N. (2022). Tsyfrovi arkhivy Ukrainy: stan, problemy, perspektyvy. *Visnyk Knyzhkovoї palaty*, 4, pp. 35—39. DOI: 10.36273/2076-9555.2022.4(309).35-39.
5. Perchuk O., Vovchenko R. & Artiukh O. (2023). Osoblyvosti vprovadzhennia tsyfrovizatsii dokumentoobihu v derzhavnykh ustanovakh (na prykladi bibliotek ta arkhiviv). *Ekonomika ta suspilstvo*, 53. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-53-70>.
6. Cherednyk L. & Panchenko I. (2023). Uprovadzhennia novitnikh informatsiinykh tekhnolohii u Derzhavnomu arkhivi Poltavskoi oblasti. *Arkhivy Ukrainy*, 3 (336), pp. 74—86.
7. Donaldson D. R. & Bell L. (2019). Security, Archivists, and Digital Collections. *Journal of Archival Organization*, 15 (1—2), pp. 1—19. DOI: <https://doi.org/10.1080/15332748.2019.1609311>.

Надійшла до редакції 14.06.2025

[https://doi.org/10.36273/2076-9555.2025.10\(351\).33-38](https://doi.org/10.36273/2076-9555.2025.10(351).33-38)

УДК 930.253ЦДАГОУ:340.132](477)(045)

Андрій Кершис,

аспірант НАКККиМ

dis5124.akershys@dakkkim.edu.ua

<https://orcid.org/0009-0005-5162-896X>

Центральний державний архів громадських об'єднань та українці в системі архівних установ України: нормативно-правовий аспект

У статті розглянуто нормативно-правовий аспект функціонування Центрального державного архіву громадських об'єднань та українці (ЦДАГОУ) в контексті сучасної архівної політики України. Проведено аналіз основних законодавчих і підзаконних актів, які регламентують діяльність архівної установи, що спеціалізується на зберіганні документів політичних партій, громадських організацій, опозиційних рухів, особових архівів і матеріалів української діаспори. Обґрунтовано значення архіву як головної інституції у збереженні національної пам'яті, формуванні історичної ідентичності та розвитку відкритого інформаційного простору. Визначено особливості структури й функцій ЦДАГОУ після його реорганізації у 2022 р. Досліджено чинні нормативні документи, зокрема ЗУ "Про Національний архівний фонд та архівні установи", Правила роботи архівних установ, Порядок державного обліку документів Національного архівного фонду, а також документи, що регулюють процедуру проведення експертизи цінності й визначення унікальності архівних документів. Виокремлено проблеми, пов'язані з потребою оновлення й адаптації нормативної бази до умов цифровізації, євроінтеграції та воєнного стану в Україні. Запропоновано заходи з удосконалення правового забезпечення діяльності ЦДАГОУ з урахуванням актуальних викликів і запитів суспільства.

Ключові слова: ЦДАГОУ; архівна справа; Національний архівний фонд; нормативно-правові аспекти

Постановка проблеми. У сучасних умовах розвитку українського суспільства, коли особливій ваги набуває питання збереження історичної пам'яті, формування національної ідентичності та забезпечення доступності архівної інформації, архівна справа є головним елементом реалізації державної інформаційної політики. Центральний державний архів громадських об'єднань та українці (ЦДАГОУ) виконує важливу місію зі збереження документів, що стосуються політичного, громадського та культурного життя України, а

також української діаспори. Утім, ефективне функціонування ЦДАГОУ значною мірою залежить від чинного нормативно-правового забезпечення. Законодавча база регламентує основи діяльності архівної установи: порядок обігу, зберігання, використання документів, організацію експертизи цінності, взаємодію з громадськістю. В умовах цифровізації й інтеграції до європейського правового простору, викликів воєнного часу актуальним завданням є критичне осмислення чинної нормативної бази, її оновлення та гармонізація.